

Demokratia algoritmien armoilla?

Kirjallisuuskatsaus poliittisen luottamuksen ja sosiaalisen median suhteeseen

Sosiaalitieteiden kandidaatintutkielma
Turun Yliopisto

Laatija:
Ella Teuri

17.5.2026
Turku

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu
Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Kandidatutkielma

Oppiaine: Sosiaalitieteet

Tekijä: Ella Teuri

Otsikko: Demokratia algoritmien armoilla? – Kirjallisuuskatsaus poliittisen luottamuksen ja sosiaalisen median suhteeseen

Ohjaaja: Yliopisto-opettaja Elina Sutela

Sivumäärä: 38 sivua

Päivämäärä: 17.5.2026

Tässä kandidaatintutkielmassa tarkastelen kirjallisuuskatsauksen menetelmällä, millä tavoin poliittinen luottamus ja sosiaalinen media ovat yhteydessä toisiinsa. Lisäksi vertailen, miten nämä vuorovaikutussuhteet eroavat perinteisen median ja poliittisen luottamuksen välisistä yhteyksistä. Tutkielman teoreettisena pohjana toimii poliittisen luottamuksen sekä joukkoviestinnän ja median tutkimuksen keskeinen kirjallisuus. Tutkielman tavoitteena on kartoittaa poliittisten luottamuksen tutkimuskenttää sekä tunnistaa ja syntetisoida tutkimuksesta löytyviä keskeisiä havaintoja ja tutkimusaukkoja.

Aineisto koostuu yhdeksästä vertaisarvioidusta tieteellisestä tutkimuksesta, jotka käsittelevät sosiaalisen median yhteyksiä poliittisiin järjestelmiin tai poliitikkoihin kohdistuvaan luottamukseen. Aineiston analyysimenetelmänä käytin kuvailevaa, integratiivista kirjallisuuskatsausta. Kirjallisuuskatsauksen tulokset osoittivat, että sosiaalisella medialla ja poliittisellä luottamuksella on moninainen vuorovaikutussuhde. Keskeinen havainto oli sosiaalisen median pääosin negatiivinen yhteys poliittisiin järjestelmiin kohdistuvaan luottamukseen, erityisesti verrattuna perinteisen median vastaavaan positiiviseen yhteyteen. Negatiivinen yhteys oli aineiston tutkimuksissa vahva erityisesti silloin, kun sosiaalista mediaa käytetään pääasiallisena uutislähteenä. Lisäksi sosiaalisen median ja poliittisen luottamuksen havaittiin olevan yhteydessä moniin demokraattisia järjestelmiä horjuttaviin ilmiöihin, kuten polarisaatioon, disinformaatioon sekä populismiin.

Tutkielman tulokset osoittavat, että sosiaalisella medialla on rooli poliittisen luottamuksen muodostumisessa. Erityisesti sosiaalisen median algoritmien toimintalogiikka muodostaa riskin entuudestaan epäluottavaisille kansalaisille ajautua itseään ruokkiviin informaatiokupliin, joka johtaa epäluottamuksen noidankehiin. Tulokset osoittavat, että ilmiö on vielä toistaiseksi marginaalissa, mutta teknologian nopean kehityksen ja erityisesti nuorten sosiaalisen median käytön lisääntyessä se uhkaa demokraattisten järjestelmien toimintaedellytyksiä. Onkin siksi tärkeää löytää toimivia ratkaisuja ylikansallisten teknologiayhtiöiden sääntelyyn ja luottamuksen vahvistamiseen.

Tutkielman tulokset paikansivat myös aiheen tutkimuksesta löytyviä puutteita ja jatkotutkimusaiheita. Erityisesti poliittisen luottamuksen ja sosiaalisen median käytön mittareita tulisi tarkentaa ja yhtenäistää, ja sosiaalisen median alustakohtaisia eroja tutkia. Lisäksi sosiodemografisten tekijöiden tarkastelu suhteessa luottamuksen tasoon ja sosiaalisen median käyttöön olisi nykyisten kehityskulkujen taustasyiden selvittämistä varten tärkeää.

Avainsanat: poliittinen luottamus, sosiaalinen media, julkinen mielipide, polarisaatio, disinformaatio, populismi

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Poliittinen luottamus ja media yhteiskuntatutkimuksessa	6
2.1	Luottamus käsitteenä	6
2.2	Poliittinen luottamus	8
2.3	Media luottamuksen rakennuspalikkana	11
3	Tutkimusasetelma	16
3.1	Tutkielman tavoite ja tutkimuskysymys	16
3.2	Aineisto	16
3.3	Kirjallisuuskatsaus	18
4	Sosiaalisen median ja poliittisen luottamuksen suhde	20
4.1	Polarisaatio	20
4.2	Disinformaatio ja muu harhaanjohtava sisältö	22
4.3	Populismi ja poliitikkojen imago	24
5	Mediaympäristöllä on merkitystä	26
5.1	Perinteinen media luottamuksen vahvistajana?	26
5.2	Sosiaalinen media luottamuksen horjuttajana?	28
6	Johtopäätökset	30
	Lähteet	33
	Liitteet	37

1 Johdanto

Luottamus poliittisia instituutioita kohtaan on yhä ajankohtaisempi aihe niin Suomessa kuin globaalisti tämänhetkisessä epävakaassa maailmantilanteessa. Luottamusta voidaan pitää yhteiskuntia kasassa pitävänä liimana – erityisesti valtioiden sisäisen vakauden ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä demokratian säilyttäminen vaatii luottamusta instituutioihin (Kestilä-Kekkonen & Vento 2019). Tällä hetkellä voidaan kuitenkin nähdä tämän vakauden horjumisen eri puolilla maailmaa muun muassa sotien ja konfliktien, nousevien populististen ääriliikkeiden sekä yhä vahvistuvan vastakkainasettelun myötä (Council of the European Union 2026). Suuret poliittiset skandaalit ja käännekohdat tuntuvat olevan arkipäivää, ja on varsin selvää, etteivät perinteiset instituutiot ja vaikuttamisen tavat pysty enää monen silmissä vastaamaan jälkimodernin ajan monimutkaisiin ongelmiin.

Suomessa julkisen yhteiskunnallisen keskustelun sävy on ollut jo varsin pitkään synkkää, ja sen keskiössä on ollut talouden kriisitilojen lisäksi demokratian globaalisti heikkenevä tila sekä ihmisten laskeva luottamus yhteiskunnan kantokykyyn. Erityisesti esillä on ollut myös nuorten sukupolvien vaikeat tulevaisuudennäkymät lähes jokaisella elämänalueella (Westinen & Sipinen, 2025). Lisäksi poliittisen luottamuksen heikkeneminen käy ilmi ympäri maailmaa polarisaation lisääntyessä sekä nousevissa populistisissa liikkeissä ja varsinkin populistisen äärioikeiston suosion nousun muodossa. Yhteiskunnallisen pahoinvoinnin ja ääriliikkeiden nousun taustalla piilee muun muassa globaalien talouden kriisit, yksilöiden työllisyys- ja toimeentulovaikeudet, kulttuurisotiin liitetyt teemat sekä koettu liberaalin demokratiajärjestyksen toimintakyvyttömyys.

”Somekeskustelun taso on niin huono, että se on uhka demokratialle”, lukee Ylen verkkosivulla 10.3.2026 Sitran selvitykseen pohjautuvan jutun otsikossa (Koskela 2026). Poliittisen luottamuksen kysymykseen liittyy myös vahvasti digitalisaation aiheuttama sosiaalisen ja poliittisen toimintaympäristön kokonaisvaltainen mullistus. Digitalisaatio on mahdollistanut maantieteellisistä rajoista täysin riippumattoman tavan olla reaaliaikaisesti vuorovaikutuksessa kenen ja minkä tahansa kanssa, joka on muuttanut tapamme kommunikoida, seurata uutisia, tehdä politiikkaa ja osallistua yhteiskuntaan (Laitsou, Katsianis, Xenakis & Gerogiannis 2025; Bode 2016). Vaikka digitalisaatio on luonut edellytykset loistaville innovaatioille sekä esimerkiksi uusille tavoille vaikuttaa yhteiskunnallisesti, on se myös mahdollistanut monia kielteisiä yhteiskunnallisia kehityskulkuja. Erityisesti sosiaalisen median kuplautumisen ilmiö sekä disinformaatio ja

valeutiset vahvistavat tunteisiin pohjautuvaa vastakkainasettelua eli affektiivista polarisaatiota sekä muokkaavat yksilöiden käsityksiä ympäröivästä todellisuudesta, olivat ne tosia tai eivät (Ahmmad, Shahzad, Iqbal & Latif 2025). Osa tutkijoista ovatkin jo pitkään puhuneet ”totuudenjälkeisestä ajasta” (post-truth era), mutta esimerkiksi Ward E. Jones (2023) esittää, että termin kuvaamaa ilmiötä kuvaavampi ja käyttökelpoisempi muoto olisi juuri ”luottamuksenjälkeinen aika” (post-trust era).

Yhteiskunnallisen ilmapiirin kärjistyminen ja ihmisten kokema pahoinvointi on aiheuttanut laajaa huolta maailmanlaajuisesti, ja sosiaalisen median vaikutuksia pidetään merkittävänä osana tätä kehityskulkua. Samalla suurten ylikansallisten teknologiayritysten vaikutusvalta on yhä jatkanut kasvuaan, joka on tuottanut ongelmia niiden sääntelyyn. Ilmiöön on kuitenkin myös herätty valtiotasolla, kun valtio toisensa perään harkitsee sosiaalisen median kokonaisvaltaista kieltoa lapsille ja nuorille (Tapiola 2026; Harjumaa 2026). On silti epäselvää, miten tehokkaita kansalaisten toimintaa rajoittavat säädökset todella ovat.

Suomessa on ollut perinteisesti erityisen vahva luottamus instituutioita kohtaan, mutta demokratiaa heikentävät yhteiskunnalliset ilmiöt ovat kuitenkin muun muassa globaalien kriisitilojen sekä median toimintaympäristön muutosten myötä läsnä myös Suomessa. Luottamus, poliittinen viestintä sekä sosiaalinen media ovat kaikki hyvin laajasti tutkittuja aiheita, mutta tutkimus on usein painottanut hieman eri asioita. Sosiaalista mediaa on usein tutkittu esimerkiksi poliittisen osallistumisen tai muihin kuin poliittisiin instituutioihin kohdistuvan luottamuksen näkökulmista. Kuitenkin tarkat ja kokonaisvaltaiset selvitykset ovat vähissä erityisesti sosiaalisen median ja poliittisen luottamuksen välisistä yhteyksistä ja toimintamekanismeista. Tutkielmassa tarkastelen näitä poliittisen luottamuksen ja sosiaalisen median ympärille rakentuvia teemoja ja pyrin selvittämään, millä tavoin ne vaikuttavat toisiinsa.

2 Poliittinen luottamus ja media yhteiskuntatutkimuksessa

2.1 Luottamus käsitteenä

Luottamus on yhteisöjen ja yhteiskuntien sosiaaliselle olemassaololle ja jatkuvuudelle perusedellytys. Ilman sitä sosiaalinen kanssakäynti olisi miltei mahdotonta ja arkipäiväinen elämä hyvin vaikeaa navigoida. Monimutkaisiin verkostoihin, informaatioteknologiaan ja tuotantoketjuihin perustuvassa globalisoituneessa yhteiskunnassa luottamus on yhä tärkeämmässä roolissa verrattuna aikaisempaan (Kouvo 2014). Nykypäivän arkielämä pohjautuu näiden eri monimutkaisten verkostojen varaan, jolloin kanssakäynti täysin tuntemattomien tahojen kanssa on väistämätöntä ja tahdosta riippumatonta.

Käsitteenä luottamus on hyvin laaja-alainen ja moneen suuntaan ulottuva kokonaisuus, mutta yksinkertaisuudessaan se voidaan määritellä ihmisen arvioksi siitä, että toinen ihminen tulee toimimaan normatiivisten odotusten mukaisella tavalla (Sztompka 1999, 25). Luottamusta toisia, tuntemattomia ihmisiä kohtaan kutsutaan yleistetyksi tai yleistyneeksi luottamukseksi – sen vastaparina partikulaarinen luottamus, joka kohdistuu yksilölle entuudestaan tuttuihin ihmisiin, joiden luottamusta on helpompi arvioida kokemamme perusteella. Yleistetty luottamus on luonteeltaan suhteellisen vakaata ja pitkäaikaista, ja se mahdollistaa sekä sujuvoittaa sosiaalista kanssakäyntiä ja samalla toimii yhteiskuntia kasassa pitävänä taustavoimana. (Bäck 2019.) Yleistetyn luottamuksen esitetään perustuvan muun muassa sosialisatioon ja kulttuuriin, synnynnäiseen temperamenttiin ja luonteenpiirteisiin sekä jatkuvaan kokemusperustaiseen arviointiin (ks. esim. Kouvo 2014; Bäck 2019; Robbins 2016).

Sosiaalista pääomaa tutkiva kirjallisuus tunnistaa luottamuksen olevan olennainen sosiaalisen pääoman komponentti, ellei jopa saman ilmiön rinnakkaiskäsite (Son & Feng 2018; Putnam 1995). Sosiaalinen pääoma tarkoittaa pääoman muotona käsitettyä rakennetta, joka voidaan hahmottaa esimerkiksi verkostojen tai yhteisöjen muodossa. Se eroaa muun muassa taloudellisesta pääomasta, eli esimerkiksi rahasta, sekä inhimillisestä pääomasta, eli yksilöiden tietotaidosta siten, että sitä voi hyödyntää vain ihmisten välisissä suhteissa ja vuorovaikutuksessa. Se on kuitenkin myös mahdollisesti hyödynnettävissä toisten pääoman muotojen hankkimiseen. (Kouvo 2014). Sosiaalinen pääoma hyödyttää yksilöä verkostojen kautta saatujen hyötyjen kautta ja yhteisöjä yhteisöllisyyden ja vakaamman ja vastavuoroisen yhteistyön kautta, kasvattaen luottamusta toisiin ihmisiin (Kouvo 2014; Putnam 1995).

Sosiaalisen luottamuksen on havaittu olevan yhteydessä esimerkiksi matalampiin rikosasteisiin, korkeampaan kansalaisyhteiskunnan aktiivisuuteen, tehokkaampaan talouteen sekä vahvempaan demokratiaan (Bargsted, Ortiz, Cáceres & Somma 2023).

Klassikkoartikkelissaan *Bowling Alone: America's Declining Social Capital* (1995) politiikan tutkija Robert D. Putnam havainnollistaa näitä yhteyksiä Yhdysvaltojen kontekstissa. Hänen mukaansa Yhdysvalloissa sosiaalinen pääoma ja luottamus on heikentynyt, mikä näkyy muun muassa kansalaisyhteiskunnan toiminnassa ja mahdollisesti jopa vaikuttaa heikkenevään demokratiakehitykseen. Hän nostaa esiin erityisesti kansalaisyhdistysten, kuten esimerkiksi harrastusyhdistysten tai ammattiliittojen jäsenyyksien määrän korreloivan sosiaalisen luottamuksen määrään. Empiiristen havaintojen pohjalta hän esittää, että muun muassa yhteiskunnan yksilöllistyminen elämän eri osa-alueilla on vaikuttanut luottamuksen laskevaan trendiin 1900-luvun loppupuolelle saavuttaessa. (Putnam 1995.)

Yleistetyin, toisiin ihmisiin kohdistuvan luottamuksen on tutkittu olevan yhteydessä institutionaaliseen luottamukseen, vaikkakin yhteyden suunta ja vahvuus on edelleen osittain epäselvä (Bargsted, Ortiz, Cáceres & Somma 2023). Kulttuurinen, eli kansalaisjärjestöihin perustuva yleistyneen luottamuksen teoriasuuntaus on kantanut luottamustutkimusta vahvasti eteenpäin erityisesti Putnamin jalanjäljissä. Tämän teoriasuuntauksen mukaan luottamus instituutioihin rakentuu juuri ruohonjuuritasolta ylöspäin, jolloin kulttuurilla ja sosialisatiolla on korostunut merkitys. Empiirisen tutkimuksen valossa kuitenkin luottamuksen institutionaalinen teoria on saanut yhä enemmän tukea. Institutionaalinen teoria ehdottaa, että instituutioiden rakenteet luovat edellytykset juuri muihin ihmisiin kohdistuvalle luottamukselle, eli luottamus rakentuu pikemminkin ylhäältä alaspäin. Instituutiot ja niitä edustavat toimijat, kuten poliitikot, kansanedustajat tai virkamiehet, toimivat vertailukohtana yhteiskunnassa hyväksyttävillä toimintatavoilla sekä kansalaisten valitsemien edustajien luotettavuudelle. Jos instituutioiden toimintaan ja niiden sisällä vastuullisissa asemissa oleviin ei pystytä luottamaan, valuu tämä epäluottamus teorian mukaan myös muihin ihmisiin. (Kouvo 2014.)

Institutionaalisen teoriasuuntauksen mukaan on siis mahdollista edistää yleistynyttä, toisiin kanssaihmiin kohdistuvaa luottamusta institutionaalisin ja rakenteellisin keinoin, jolloin poliittisella päätöksenteolla on valtava merkitys luottamuksen rakentajana ja ylläpitäjänä. Tämä voidaan havaita esimerkiksi pohjoismaissa, joissa voidaan havaita sekä vahvat sosiaalipoliittiset instituutiot että korkea luottamuksen taso niin instituutioita kuin toisia ihmisiä kohtaan (Kouvo 2014).

2.2 Poliittinen luottamus

Institutionaalinen luottamus on yksi luottamuksen käsitteen osa-alueista, ja se viittaa yleisesti yhteiskunnan instituutioihin, kuten valtiovaltaan, oikeusjärjestelmään, poliisiin, sosiaali- ja terveysjärjestelmään tai mediaan kohdistuvaan luottamukseen. Hyvinvointivaltioissa juuri valtiolla on tyypillisesti näiden instituutioiden kautta keskeinen asema kansalaisten perustarpeiden ja hyvinvoinnin jonkinasteisessa takaamisessa. Legitimiteettinsä eli olemassaolon oikeutuksensa säilyttämiseksi instituutioiden on vastattava kansalaisten tarpeisiin. Jos kansalaiset eivät koe luottamusta instituution kykyyn vastata näihin tarpeisiin, sen legitimiteetti horjuu ja jopa murenee (Simonen, Westinen, Pitkänen & Heikkilä 2021). Tämä tutkielma käsittelee institutionaalista luottamusta erityisesti poliittisen luottamuksen osalta, eli luottamusta poliittisiin toimijoihin, valtainstituutioihin, kuten eduskuntaan sekä laajemmin koko poliittiseen järjestelmään.

Poliittinen luottamus käsitteenä on sosiaalisen luottamuksen kaltaisesti moniselitteinen sekä osin kiistanalainen sen monien eri ulottuvuuksien vuoksi. Poliittinen luottamus voidaan jaotella spesifiin luottamukseen, jolloin luottamus kohdistuu yksittäisiin instituutioihin tai toimijoihin, sekä diffuusiin, eli laajemmin koko poliittista järjestelmää koskevaan luottamukseen (Kestilä-Kekkonen & Vento 2019, 19). Lisäksi poliittisen luottamuksen käsitteellistäminen voi vaikeutua, kun poliittisella luottamuksella saatetaan tutkimuskirjallisuudessa myös esimerkiksi tarkoittaa poliittista luottavaisuutta (eng. confidence; lyhytaikaisempi arvio esimerkiksi yhden hallituksen suoriutumiskyvystä) tai tyytyväisyyttä demokratian tilaan (Devine 2024, 2244). Alan tutkimuksessa onkin siksi tärkeää rajata, millä tavoin luottamusta määritellään ja operationalisoidaan.

Politiikan teoriassa korkeaa luottamusta ei ole pidetty demokratioiden toiminnalle oletusarvona, vaan yleisesti käsitys on melkein päinvastainen. Kautta historian on ollut lukuisia esimerkkejä korkeaa luottamusta nauttivista poliittisista järjestelmistä ja toimijoista, jotka ovat totalitaristisia, autoritäärisiä tai muutoin epädemokraattisia. Demokraattisten, vallan kolmijakoon perustuvien järjestelmien ja parlamentarismien toiminta pohjautuu juurikin luottamuksen jatkuvaan uudelleenarviointiin ja valtaa tasapainottaviin elementteihin. (Korvela & Vento 2019, 12–13.) Poliittisen luottamuksen tulisi olla ”sopivassa” tasapainossa, jossa kansalaiset luottavat instituutioiden toimintakykyyn, mutta pystyvät tarkastelemaan vallankäyttäjää ja vallankäytön kohteita kriittisesti sekä tarpeen tullen vaikuttamaan päätösten

suuntaan tai vaihtamaan valtajärjestystä (Devine 2024). Yhtäältä poliittinen epäluottamus saattaa olla aiheellista, kun valtaa väärinkäytetään tai esimerkiksi marginalisoitujen vähemmistöryhmien kohdalla, ja voi tällöin toimia perustellusti motivaationa yhteiskunnallista muutosta ajaville protesteille tai kansalaistottelemattomuudelle ja samalla edistää demokratian toteutumista (Bertsou 2019, 217). Poliittisen epäluottamuksen käsitteellistämistä artikkelissaan pohtivat Korvela ja Vento (2019, 13) määrittelevätkin ideaalityyppisen edustuksellisen demokratian sellaiseksi, jossa ” -- *poliittisen epäluottamuksen tulee kohdistua rajoitetusti toimijoihin ja tekoihin hallintajärjestelmän ja idean sijaan*”.

Luottamus poliittisten instituutioiden toimintakykyyn on kuitenkin samalla liberaalidemokraattisille poliittisille järjestelmille oleellisen tärkeää. Poliittinen luottamus ensisijaisesti mahdollistaa yhteiskunnallisen ja poliittisen yhteistyön ja toiminnan (Bertsou 2019). Poliittisen luottamuksen on tutkittu olevan yhteydessä muun muassa poliittisiin linjauksiin ja päätöksiin liittyviin mieltymyksiin, poliittiseen osallistumiseen ja äänestyskäyttäytymiseen sekä lakien ja säädösten noudattamiseen. Esimerkiksi korkean poliittisen luottamuksen on havaittu olevan yhteydessä perinteisten ja maltillisten puolueiden kannattamiseen sekä korkeampaan äänestysaktiivisuuteen. Toisaalta korkea poliittinen luottamus on myös yhdistetty passivoitumiseen ja laskevaan äänestysaktiivisuuteen. Lisäksi aiemman tutkimuksen mukaan luottavaiset kansalaiset usein kannattavat laajempaa julkisen vallan kenttää ja vahvempaa sosiaalipolitiikkaa. Vastavuoroisesti luottamuksen laskulla on nähty olevan huomattava rooli aktiivisen ja progressiivisen sosiaalipolitiikan taantumassa. Korkea poliittinen luottamus on myös yhteydessä lainkuuliaisuuteen, ja taas matala luottamus poliittisten säädösten ja lakien noudattamatta jättämiseen. (Devine 2024.) Tästä esimerkki nähtiin muun muassa COVID-19-pandemian aikana, kun rokotehalukkuus sekä muiden pandemian aikaisten rajoitteiden toteuttaminen oli vahvasti yhteydessä poliittiseen luottamukseen, ja poliittinen luottamus saattoi jopa ennakoida maiden välisiä eroja kuolevaisuudessa (Bargain & Aminjonov 2020; Bowler & Carpiano 2026).

Poliittista luottamusta koskevassa kirjallisuudessa on myös yhä useammin eroteltu epäluottamus omaksi käsitteekseen sen sijaan, että se nähtäisiin yksinomaan luottamuksen puutteena (Bertsou 2019; Korvela & Vento 2021). Esimerkiksi Bertsou (2019, 220–221) erittelee, miten poliittinen epäluottamus eroaa luonteeltaan ja vivahteiltaan luottamuksen puutteesta juuri siksi, että verrattuna luottamukseen, joka on vakiintuneempi arvio instituutioiden toiminnasta, poliittinen epäluottamus on yksilön asennetta kuvaava termi, jossa

korostuu käsitys poliittisen järjestelmän tai sen jonkin komponentin epäluotettavuudesta. Poliittisen epäluottamuksen ytimessä on yksilön arvio poliittisten instituutioiden tai toimijoiden toimivan itselle epäedullisella tavalla (Korvela & Vento 2019). Arvion voidaan katsoa rakentuvan kolmen eri havaintotyyppin varaan, jotka ovat tekninen epäpätevyys, normatiivisten arvojen ja etiikan vastainen toiminta sekä ristiriitaiset tai vastakkaiset intressit poliittisen järjestelmän tai toimijoiden ja kansalaisten välillä (Bertsou 2019, 221–222).

Poliittinen epäluottamus voidaan mieltää luottamuksen tavoin spesifiksi tai diffuusiksi, joista juuri diffuusi, poliittisen järjestelmän perusideaa kohtaan koettu epäluottamus on vahingollista (Korvela & Vento 2019, 16). Esimerkiksi populistiset liikkeet hyödyntävät epäluottamuksen potentiaalia retoriikassaan. Epäluottamuksen arvioon kytkeytyvistä havainnoista erityisesti kokemus intressien ristiriitaisuudesta on vahvasti korostunut kahtiajakautuneissa yhteisöissä tai ympäristöissä, polarisoituneessa politiikassa sekä kiistanalaisten yhteiskunnallisten kysymysten kohdalla. Intressien ristiriitaisuus voidaan kehystää eri jakolinjojen, kuten esimerkiksi luokkaerojen, maantieteellisten rajojen, etnisyyden, uskonnon tai ideologian perusteella. Populistinen retoriikka nojaa juuri diffuusin epäluottamuksen kylvämiseen, eli koko poliittisen eliitin vastakkainasetteluun ”tavallisen kansan” kanssa, ja samalla hyödyntää tätä huolta poliittisten intressien ristiriitaisuudesta muille yhteiskunnan osa-alueille. (Bertsou 2019, 222.)

Poliittinen luottamus ja epäluottamus ovat luonteeltaan kehämäisiä ja itseään vahvistavia. Instituutiot ja niiden toimintatavat ja toimijat muodostavat niin sanottuja luottamuksen kulttuureja, jotka luovat edellytyksiä myös laajemmalle poliittiselle ja sosiaaliselle luottamukselle. Näihin instituutioiden luomiin edellytyksiin kuuluvat esimerkiksi monitoroinnin tarpeen väheneminen, vuorovaikutussuhteiden ja sosiaalisen pääoman lisääntyminen, kulttuuristen ja poliittisten erojen toleranssi, solidaarisuuden ja yhteisöllisyyden lisääntyminen sekä yhteistyön mahdollisuuksien kasvaminen ja kustannusten väheneminen. (Sztompka 1998, 21–22.) Yhtäältä luottamuksen kulttuurit voivat ajautua epäluottamuksen kulttuureiksi, jotka taas luovat edellytykset päinvastaisille vaikutuksille. Epäluottavaiset poliittiset asenteet jarruttavat luottamuksen hyvän kehän edellytyksiä, kuten ihmisten välistä yhteistyöhalukkuutta, joka heikentää esimerkiksi poliittisen päätöksenteon tehokkuutta ja konsensushalukkuutta (Bertsou 2019, 224). Tämän kehämäisen luonteen vuoksi luottamus saattaa ajautua joko hyviin, itseään positiivisesti ruokkiviin hyviin kehiin tai luottamusta murentaviin ”noidankehiin” (Bertsou 2019; Sztompka 1998).

Poliittisen luottamuksen hyvät kehät johtavat tyypillisesti luottamuksen vahvistumiseen, tehokkaaseen ja toimivaan hallintoon sekä sen uskottavuuteen, ja noidankehät taas kylvävät yhä enemmän epäluottamusta ja johtavat tehokkuuden ja uskottavuuden murenemiseen. On kuitenkin huomioitava, että epäluottamuksen kehän vaikutuksia on huomattavasti vaikeampi minimoida (Bertsou 2019). Pitkittynyt luottamuksen puute muuttuu varsin luontevasti jopa systeemitason diffuusiksi epäluottamukseksi, kun poliittiset instituutiot tai toimijat toimivat toistuvasti epäpätevästi, epäjohdonmukaisesti tai moraalittomasti antaen perusteltua aihetta epäilyyn. Demokraattisissa järjestelmissä luottamus demokratiaan toimii ikään kuin kaiken muun yhteiskunnallisen luottamuksen pohjana, ja kun usko demokratian luotettavuuteen horjuu, koko luottamuksen ekosysteemi voi alkaa murentua. Poliittinen luottamus ei kuitenkaan rakennu yhtä helposti yksittäisten todisteiden varaan, vaan pohjautuu vahvasti aikaisempaan luottamuksen tai epäluottamuksen kulttuuriin. Luottamuksen kulttuurin rakentuminen vaatii demokraattisissa järjestelmissä luotettavuuden peruseriaatteiden pitkäjänteistä ylläpitämistä sekä erityisesti sitä, että demokratioiden sisäänrakennetulle epäluottamukselle ei tule jatkuvaa tarvetta. (Sztompka 1998.)

2.3 Media luottamuksen rakennuspalikkana

Informaatioteknologian kehitys on mullistanut tapamme toimia ja kommunikoida toisten ihmisten kanssa. Internetin ansiosta yksilöt saavat sekunneissa haltuunsa käsittämättömän määrän informaatiota eri puolilta maailmaa, joka ei ennen kuulunut mahdollisuuksien rajoihin. Lisäksi se yhdistää ihmiset yli kansallisvaltioiden rajojen, luoden ylikansallisia verkostoja ja yhteisöjä. Teknologian kehityksellä on ollut valtaisia positiivisia vaikutuksia esimerkiksi yksilöiden hyvinvoinnille ja elämänlaadulle, tiedon ja palveluiden saatavuudelle sekä taloudelle (Laitsou, Katsianis, Xenakis & Gerogiannis 2025). Yksi merkittävimmistä kehityskuluista on ollut internetin synty sekä sosiaalisen median nousu uudeksi sosiaalisen kanssakäynnin, vuorovaikutuksen sekä informaation saannin alustaksi, joka tekee siitä tärkeän osatekijän poliittisen luottamuksen rakentumisessa. Medialla on kuitenkin jo pitkälle historiaan ulottuva rooli julkisen mielipiteen muodostumisessa sekä oleellisena luottamuksen komponenttina.

Media kytkeytyy poliittiseen luottamukseen erityisesti julkisen tai kansalaismielipiteen (eng. public opinion) käsitteellistämisen myötä. Julkinen mielipide viittaa ”yhteisön parhaiden voimien edustamaan kantaan”. Toisin sanoen julkinen mielipide koostuu kansalaisten

keskustelun tuotoksena muodostetusta karkean yksimielisestä kannasta, ja edustaa juuri kollektiivia yksilöiden mielipiteiden sijaan. (Suhonen 1999.) Erityisesti massamedialla, eli suuren yleisön tavoittavalla joukkoviestintäjärjestelmällä, kuten sanomalehdillä, televisiolla sekä nykyisin internetillä on merkittävä rooli julkisen mielipiteen muodostamisessa, sillä ihmisten mielissä rakennetut käsitykset maailmasta muodostuvat laajalti sen informaation pohjalta, mitä he uutisista ja muualta mediasta lukevat. Media vaikuttaa eritoten sellaisiin mielipiteisiin, jotka pohjautuvat informaatioon yksilöiden oman lähiympäristön ja henkilökohtaisten kokemusten ulkopuolelta, muovaten samanaikaisesti ihmisten käsitystä yhteiskunnasta laajemmin (McCombs & Valenzuela 2020).

Poliitikot ja muut yhteiskunnalliset toimijat ovat valjastaneet jo vuosikymmeniä massamediaa poliittisten agendojen kommunikaatioon ja poliittiseen vaikuttamiseen. Merkittävän teorian median roolista julkisessa keskustelussa esittää muun muassa Maxwell McCombs artikkelissaan *Agenda Setting Function of Mass Media* (1977), jossa hän erittelee, miten massamedia vaikuttaa julkiseen mielipiteen muodostumiseen erityisesti toimimalla eräänlaisena julkisen keskustelun portinvartijana, joka päättää, mitkä aiheet ja asiat ovat esillä julkisessa keskustelussa. Lisäksi hän esittää, että se, miten suurta painoarvoa tai huomiota mediassa annetaan jollekin aiheelle vaikuttaa siihen, miten tärkeänä yksilöt kokevat aiheen tai sen yksityiskohdat. Tämä linkittyy suoraan julkiseen mielipiteeseen, kun jokin aihe nousee median kautta yleiseen tietoisuuteen, ja muodostaa lopulta laajemman konsensuksen siitä, mitkä asiat ja aiheet ovat tärkeitä ja huomionarvoisia. (McCombs 1977.)

Agendan asettamisen lisäksi media vaikuttaa julkisen mielipiteen muodostumiseen aiheiden kehystämällä tiettyyn viitekehykseen ja kontekstiin. Kompleksiset aiheet, kuten esimerkiksi kansainväliset suhteet, poliittiset päätökset tai tieteelliset edistysaskeleet on usein muutettava mahdollisimman saavutettavaksi. Tällöin aiheiden tyypistäminen tai yksinkertaistaminen on tarpeellista, jotta ne voidaan saada nopeasti ja luontevasti kulutettavaksi eri media-alustoilla. Tämä kuitenkin tarkoittaa sitä, että massamedian välittämällä informaatiolla on väistämättä jokin tietty raja tai kehikko, jonka kautta se ilmaistaan. Kehyistäminen vaikuttaa median kuluttajien tulkintoihin uutisista ja täten muovaa julkista mielipidettä. Kehyistäminen ei itsessään ole yksinomaan negatiivinen asia, mutta sitä voidaan hyödyntää eri tahojen toimesta julkisen mielipiteen taivutteluun. (Scheufele & Tewksbury 2007.) Myös median rooli poliittisen luottamuksen rakentajana muodostuu laajalti politiikkaan liittyvän uutisoinnin myötä. Median voidaan katsoa toimivan oleellisena välittävänä tekijänä poliittisille tuotoksille sekä kansalaisten odotuksille (Korvela & Vento 2021, 11). Se, mitä ja miten yhteiskunnallisia

teemoja ja kehityskulkuja käsitellään mediassa, nähdään vaikuttavan siis poliittisia instituutioita kohtaan muodostuviin asenteisiin ja niihin kohdistuvaan luottamukseen (Newton 2017, 365).

Median ja poliittisen luottamuksen välinen olennainen liitoskohta on mediaan kohdistuva luottamus. Mitä luotettavampana uutismedia koetaan, sitä uskottavampi se on kansalaisten silmissä ja sitä tehokkaammin se pystyy informoimaan ja edistämään kansalaisten poliittista pätevyyttä sekä päätöksentekoa (Newton 2017, 353). Mediaan on kohdistunut kuitenkin globaalisti jo pitkään varsin laajaa epäilyä ja kritiikkiä, joka liittyy etenkin uutisissa korostuneeseen negatiivisuuteen, sensaatiohakuisuuteen, oikean substanssin puutteeseen sekä kokemukseen siitä, että media on altis taipumaan vaikutusvaltaisten toimijoiden intresseille (Avery 2009; Newton 2017). Tutkimukset ovat myös todenneet medialuottamuksen olleen laskussa jo vuosikymmenten ajan. Tämä on huolestuttava kehityskulku, sillä koetun epäluottamuksen on katsottu muun muassa syventävän entisestään puoluepoliittisia jakolinjoja, kun epäluottavat äänestäjät turvautuvat omiin puoluepoliittisiin ennakkokäsityksiinsä arvioidessaan uutisia poliittisista tapahtumista. (Newton 2017.)

Tutkimuskirjallisuus ei kuitenkaan ole pystynyt tunnistamaan täysin yksiselitteisiä vaikutusmekanismeja median ja poliittisen luottamuksen välillä, vaan yhteydet ovat kompleksisia ja kontekstisidonnaisia (Newton 2017). Osa teorioista, kuten esimerkiksi ”*media malaise*” tai ”*videomalaise*”-teoria, esittävät median, erityisesti television ja muiden videomuotoisten medioiden aiheuttavan poliittista kyynisyyttä ja epäluottamusta.

Vastapainoksi osa teorioista taas esittää, että uutismedialla on luottamusta ja poliittista aktiivisuutta vahvistavia, hyvän kehän kaltaisia vaikutuksia. Kummatkin teoriat ovat saaneet osin empiiristä tukea. (Avery 2009.)

Tutkimukset ovat myös havainneet, että eri medioilla on erilaisia vaikutuksia poliittisen luottamuksen muodostumiseen. Esimerkiksi television käytön on tutkittu olevan yhteydessä heikompaan luottamukseen verrattuna sanomalehtiin ja muuhun lehdistöön (Putnam 2000; Avery 2009). Myös julkisilla, usein yleisradioiden ylläpitämällä medioilla – niin lehdistöllä, radiolla kuin televisiollakin – on löydetty vahvempi yhteys luottamukseen ja poliittiseen osallistumiseen verrattuna kaupallisiin medioihin. Haasteita kuitenkin luo muun muassa se, että tutkimuksessa ei ole aina otettu huomioon, että medioita kulutetaan muihinkin tarkoituksiin kuin vain politiikkaan liittyvien uutisten seurantaan. Esimerkiksi uutisten seurantaan liittyy myös esimerkiksi säähän, urheiluun, terveyteen ja muuhun liittyvät aiheet.

Yhtäältä television runsaaseen käyttöön liittyy usein pääosin viihteen katselua, jonka on myös tutkittu olevan yhteydessä sosiaaliseen ja poliittiseen luottamukseen, tosin osaltaan eri mekanismien kautta. (Newton 2017).

Internetin ja sosiaalisen median kehityksen harppaukset ovat tuoneet jo varsin monimutkaiseen tutkimuskenttään yhä haastavampia elementtejä. Tietotekniikka on integroitunut osaksi ihmisten jokapäiväistä arkielämää; kotiin, työpaikalle, arkeen ja vapaa-ajalle (Laitsou, Katsianis, Xenakis & Gerogiannis 2025). Sosiaalista mediaa on käytetty pääosin henkilökohtaisten suhteiden ja verkostojen ylläpitämiseen sekä viihdetarkoituksiin, mutta siitä on algoritmien kehityksen myötä myös muodostunut keskeinen alusta globaalien uutisten ja ajankohtaisten aiheiden seuraamiseen sekä niiden käsittelyyn (Bode 2016).

Perinteisen median ja sosiaalisen median rajojen hämärtyminen on asettanut perinteisen median portinvartijaroolin kyseenalaistettuun asemaan, kun julkaisukynnys on madaltunut ja aiheiden ja uutisten esille nostaminen on demokratisoitunut (Korvela & Vento 2021). Lisäksi sosiaalinen media poikkeaa perinteisestä uutismediasta eritoten sen personoidun ja henkilökohtaisiin verkostoihin perustuvan luonteen vuoksi, jonka saattaa vaikuttaa informaation luotettavuuden arviointiin (Bode 2016).

Sosiaalisen median algoritmien kehitys on johtanut huomattaviin poliittisiin kehityskulkuihin, joista useat nähdään poliittista luottamusta heikentävinä ja demokratiaa horjuttavina. Ihmiset tyypillisesti kuluttavat mediaa ja uutisia omien arvioiden ja mielenkiinnon kohteiden perusteella sekä sen mukaan, mihin näkökulmiin he itse samaistuvat. Sosiaalisen median toimintalogiikka perustuu suodatus- ja suosittelujärjestelmiin, jotka mukailevat ja ennustavat näitä käyttäytymismalleja, jonka on nähty johtavan kaikukammioihin tai informaatiokupliin. (Helberger, Karppinen & D'Acunto 2016.) Näissä informaatiokuplissa ja kaikukammioissa toistuu samaa maailmankuvaa tai mielipidettä jakavien ihmisten näkökannat, jotka voimistavat toisiaan ja sivuuttavat vastakkaista informaatiota. Tämä aiheuttaa usein maailmankuvien kärjistymistä ja radikalisoitumista, joka johtaa arvomaailmoihin ja mielipiteisiin perustuvaan eli ideologiseen sekä eritoten affektiiviseen polarisaatioon eli tunneperustaiseen vahvaan vastakkainasetteluun. (Cinelli, De Francisci Morales, Galeazzi, Quattrociochi & Starnini 2021; Ahmmad, Shahzad, Iqbal & Latif 2025.)

Sosiaalisen median kuplautumisen aiheuttaman polarisaation myötä poliittinen luottamus sekä luottamus uutismediaan saattaa myös yhä heikentyä. Luottamusta mediaan mahdollisesti heikentää niin sanottu ”*hostile media effect*”, joka viittaa ilmiöön, jossa vahvasti puolueelliset

mediankuluttajat kokevat uutisten olevan kriittisiä tai jopa vihamielisiä juuri heidän ideologiaansa tai näkökantansa vastaan, riippumatta mitä ideologiaa tai poliittista suuntaa he edustavatkaan (Newton 2017). Kun sosiaalisen median kaikukammioissa muodostuu vahvoja näkemyksiä tai poliittisia sitoumuksia, voivat hyvin neutraalitkin uutisraportit alkaa vaikuttamaan puolueellisilta tai jopa hyökkääviltä omaa identiteettiä tai ryhmää kohtaan. Lisäksi sosiaalisen median toimintalogiikka suosii uutta, vahvoja tunteita herättävää sisältöä, joka saa aikaan mahdollisimman paljon vuorovaikutusta, joka johtaa usein disinformaation, eli tahallisesti harhaanjohtavan tai valheellisen sisällön leviämiseen (Vosoughi, Roy, & Aral 2018). Disinformaatio ja valeuutiset ruokkivat informaatiokuplia ja kaikukammioita, jotka heikentävät poliittista diskurssia ja yhteistyöhalukkuutta sekä pahimmillaan horjuttavat demokratian toimintaedellytyksiä (Ahmmad, Shahzad, Iqbal & Latif 2025).

3 Tutkimusasetelma

3.1 Tutkielman tavoite ja tutkimuskysymys

Tutkielman tarkoituksena on pureutua digitalisaation ja sosiaalisen median aiheuttamaan sosiaalisen ja poliittisen toimintaympäristön muutokseen ja tarkastella, millä tavoin tämä muutos on yhteydessä yhteiskunnallisiin asenteisiin ja osallistumiseen sekä miten se muovaa poliittista luottamusta. Lisäksi tarkoituksena on selvittää aineiston pohjalta, miten sosiaalisen median vaikutukset poliittiseen luottamukseen eroavat perinteisistä median muodoista. Näin ollen tutkimuskysymys on seuraava:

1. Millä tavoin sosiaalinen media on yhteydessä poliittiseen luottamukseen?

3.2 Aineisto

Aineistoksi valitsin 9 vertaisarvioitua suomen tai englannin kielellä julkaistua tutkimusartikkelia, jotka käsittelevät sosiaalisen median roolia poliittisen luottamuksen muodostumisessa. Aineistosta rajautui pois artikkelit, jotka eivät käsitelleet poliittisia valtainstituutioita tai poliitikkoihin kohdistuvaa luottamusta. Sosiaalisen median algoritmit ovat kehittyneet entistä personoiduimmiksi ja koukuttavimmiksi varsinkin viime vuosikymmenen puolivälin paikkeilta lähtien (Helberger ym. 2018). Lisäksi erityisen merkillepantavaa on Yhdysvaltojen 2016 presidentinvaalien ympärillä lisääntyntä huomiota saanut informaatiovaikuttaminen sekä COVID-19-pandemian aikainen digitalisaation räjähdysmäinen integroituminen jokaiselle elämän osa-alueelle (Laitsou, Katsianis, Xenakis & Gerogiannis 2025). Jotta valittujen tutkimusten aineistot reflektoisivat mahdollisimman hyvin nykyistä, algoritmeihin pohjautuvaa mediaympäristöä, rajasin aineiston julkaisuajankohdan vuodesta 2018 nykypäivään eli vuoteen 2026.

Vaikka poliittinen luottamus on pinnalla oleva kysymys ympäri maailmaa, päätin rajata aineistoni maantieteellisesti tarkemmin Euroopan maihin, sillä ne edustavat laajalti ”läntiseksi” luokiteltuja, liberaalidemokraattisia poliittisia järjestelmiä. Lisäksi Euroopan demokraattisissa valtioissa on pääosin monista eri puolueista koostuva poliittinen kenttä, ja ne muodostavat suuressa määrin koalitiohallituksia, josta poikkeuksina toimii lähinnä yksittäisiä valtioita kuten Iso-Britannia (Boucek 2010). Tämä erottaa Euroopan esimerkiksi Yhdysvalloista, jossa poliittinen järjestelmä nojautuu selkeämmin kaksipuoluejärjestelmään.

Samalla suuri osa Euroopan valtioista on osa Euroopan Unionia, joka on ainutlaatuinen ylikansallinen poliittinen elin, joka mahdollisesti myös vaikuttaa poliittisen luottamuksen nyansseihin.

Aineistoja etsin pääosin Volter, Finna, EBSCO:n Sociology Source Ultimate sekä Google Scholar tietokannoista. Hyödynsin lisäksi lumipallomenetelmää, eli selasin aiempien tutkimusten lähdeluetteloita. Keskeisinä hakutermeinä tiedonhaussa käytin sanoja luottamus ja sosiaalinen media sekä näiden englanninkielisiä vastineita. Luottamuksen ohella käytin lisäksi termiä julkinen mielipide tai kansalaismielipide (eng. public opinion). Lopulliset hakutermit olen listannut kokonaisuudessaan alla olevaan taulukkoon 1a hakuketjujen muodossa.

Institutionaalinen luottamus	“institutionaalinen luottamus” OR ”poliittinen luottamus” OR luottamu* OR kansalaismielipide OR ”julkinen mielipide” OR asenteet OR “institutional trust” OR “institutional confidence” OR institution* OR “political trust” OR “political confidence” OR trust OR mistrust OR ”public trust” OR “public opinion”
Sosiaalinen media	“sosiaalinen media” OR “social media” OR online OR tiktok OR instagram OR twitter
Muut käytetyt hakutermit	“civic engagement” OR polari*ation OR misinformation OR disinformation OR europe* OR finland OR nordics

Taulukko 1a. Aineiston etsintään käytetyt hakutermit.

Valittu aineisto koostuu yhdeksästä (n=9) tieteellisessä aikakauslehdessä julkaistusta vertaisarvioidusta artikkelista, joista kaikki on julkaistu englanniksi. Aineiston kaikki artikkelit ovat kvantitatiivisia, kyselyaineistoihin perustuvia tutkimuksia. Aineistoon sisältyi yhden Euroopan valtion tarkasteluun rajattuja (Koivula, Malinen & Saarinen 2021; Remoortere & Vliegenthart 2025; Enli & Rosenberg 2018; Starke, Marcinkowski & Winterlin 2020; Zimmermann & Kohring 2019) sekä usean maan välisiä eroja vertailevia (Kiratli 2023; Daminov 2024; Verboord, Janssen, Kristensen & Marquart 2025; Mrva & Szabó 2025) tutkimuksia. Aineiston tutkimuksissa pääosin kaikissa vertaillaan eri mediatyyppien (sosiaalinen media vrt. perinteinen uutismedia) eroja poliittiseen luottamukseen. Lisäksi osa tutkimuksista tarkastelee aihepiiriä jonkin tietyn sosiaaliseen

mediaan liitetyn ilmiön, kuten valeutisten tai disinformoivan sisällön (Zimmerman & Kohring 2019; Mrva & Szabó 2025), polarisaation (Remoortere & Vliegthart 2025; Koivula ym. 2021; Verboord ym. 2025) tai poliittikkojen imagon (Enli & Rosenberg 2018; Starke, Marcinkowski & Wintterlin 2020) yhteydessä. Tutkielman aineisto on lueteltu kokonaisuudessaan liitteessä 1 sekä esitetty lyhyen tutkimusaiheen kuvauksen kanssa taulukossa 1b.

3.3 Kirjallisuuskatsaus

Aineistoa analysoin kuvailevan kirjallisuuskatsauksen menetelmällä, joka antaa minulle mahdollisuuden tutkia poliittisen luottamuksen ja sosiaalisen median toimintamekanismeja ja vuorovaikutussuhteita mahdollisimman kattavasti ja monipuolisesti. Kirjallisuuskatsaus tutkimusmenetelmänä pyrkii vastaamaan tutkimuskysymyksiin olemassa olevan tutkimuskentän tunnistamisella sekä aiempia tutkimustuloksia analysoimalla ja yhdistelemällä (Vilka 2024). Vaikka kaikki aineistoon valitut tutkimukset ovat tutkimusmenetelmiltään kvantitatiivisia, ovat ne kuitenkin toteutettu erilaisilla tutkimusasetelmilla sekä hyvin erilaisilla muuttujilla. Lisäksi poliittista luottamusta tutkitaan aineistossa eri tasoilta, aina poliitikoista ylikansalliseen poliittiseen organisaatioon kuten Euroopan Unioniin. Koska tutkimusaineisto on hyvin monipuolinen, on kuvaileva kirjallisuuskatsaus sopivin menetelmä aineiston tarkasteluun. Tavoitteenani on tunnistaa tutkimuksista löytyviä keskeisiä yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia sekä mahdollisia puutteita tai tutkimusaukkoja jatkotutkimusta varten. Lisäksi reflektoin uusimman tutkimuksen tuloksia poliittisen luottamuksen ja median tutkimusperinteiden teorioita ja keskeistä empiiristä tutkimusta vasten. Tarkemmin käyttämäni kuvailevan kirjallisuuskatsauksen laatua voidaankin kutsua integratiiviseksi kirjallisuuskatsaukseksi (Vilka 2024), sillä sen tavoitteena on syntetisoida aiempaa tutkimusta ja tuottaa uusia näkökulmia poliittisen luottamuksen tutkimuksen kenttään.

Artikkeli	Tutkimusaihe
Koivula, Malinen & Saarinen (2021)	Äänestysaktiivisuuden (offline-osallistuminen) yhteydet sosiaalisen median poliittiseen käyttöön (online-osallistuminen) sekä missä määrin poliittinen luottamus muokkaa näiden poliittisen osallistumisen muotojen välisiä yhteyksiä Suomessa.
Kiratli (2023)	Sosiaalisen median käytön yhteydet Euroopan Unioniin kohdistuvaan institutionaaliseen luottamukseen eurooppalaisten keskuudessa.
Daminov (2024)	Eri mediatyyppien (perinteinen uutismedia & sosiaalinen media) kuluttamisen ja poliittisen luottamuksen väliset yhteydet Euroopan eri maissa.
Remoortere & Vliegthart (2025)	Poliittisen luottamuksen ja affektiivisen polarisaation välinen vuorovaikutus Alankomaiden 2023 parlamenttivaalien aikana, sekä sosiaalisen median käytön moderoiva vaikutus interaktioihin.
Enli & Rosenberg (2018)	Luottamus poliitikkoihin eri media- ja tiedonvälitysalustoilla Norjan kansalaisten keskuudessa.
Starke, Marcinkowski & Winterlin (2020)	Sosiaalisen median alustojen ja hallitukseen kohdistuvan luottamuksen yhteydet sekä personoidun politiikan moderoivat vaikutukset Saksan kontekstissa.
Zimmermann & Kohring (2019)	Disinformaation ja poliittisen luottamuksen väliset yhteydet ja vuorovaikutussuhteet Saksan 2017 parlamenttivaalien yhteydessä.
Verboord, Janssen, Kristensen & Marquart (2025)	Vertaileva tutkimus kulttuurisen vastareaktion ilmiön ja eri mediatyyppien vaikutuksesta institutionaalisen luottamukseen yhdeksän eri Euroopan maan välillä.
Mrva & Szabó (2025)	Salaliittoteorioihin uskomisen, sosiaalisen median käytön ja poliittisen luottamuksen yhteydet kolmessa keski-Euroopan maassa.

Taulukko 1b. Valittu aineisto ja tutkimusaiheen kuvaus lyhyesti

4 Sosiaalisen median ja poliittisen luottamuksen suhde

Aineisto koostui poliittisen luottamuksen ja sosiaalisen median välisiä suhteita tarkastelevista tutkimuksista, joista osa käsitteli luottamusta valtiovaltaa ja Euroopan Unionia kohtaan sekä osa lisäksi poliittisia toimijoita kohtaan. Aineiston tulokset myötäilivät varsin yhtenevästi teoreettisen viitekehyksen muodostamaa kuvaa siitä, että sosiaalisella medialla ja poliittisella luottamuksella on keskenään moninainen vuorovaikutussuhde. Keskeinen havainto pääosassa tutkimuksissa oli sosiaalisen median ja poliittisen luottamuksen tilastollisesti merkitsevä negatiivinen yhteys. Tämä tarkoittaa, että sosiaalisen median voidaan tulkita osin heikentävän tai horjuttavan erityisesti poliittisiin järjestelmiin kohdistuvaa luottamusta. Kuitenkin aiempaa tutkimusta toistaen eri mediatyyppien yhteydet poliittiseen luottamukseen vaihtelivat paljonkin. Lisäksi maiden välillä voitiin havaita eroavaisuuksia poliittisen luottamuksen tasossa ja sosiaalisen median ja poliittisen luottamuksen välisten yhteyksien vahvuuksissa.

Demografiset ja sosioekonomiset tekijät vaikuttavat median käyttötappoihin, uutisten kulutustottumuksiin sekä luottamukseen, joka voitiin nähdä myös tutkimuksissa havainnoituissa sosiaalisen median ja poliittisen luottamuksen välisissä yhteyksissä. Aineiston tutkimuksissa muun muassa koulutustaso, sosioekonominen asema, uskonto sekä ikä esiintyivät sosiaalisen median ja poliittisen luottamuksen taustamuuttujina. Varsin odotetusti vanhemmat ihmiset luottivat tutkimuksissa eniten perinteisen median kanaviin ja nuoret taas sosiaaliseen mediaan (Remoortere & Vliegenthart 2025; Verboord ym. 2025; Koivula ym. 2021), sillä ihmiset luottavat yleisesti juuri niihin mediamuotoihin, mitä he itse eniten käyttävät (Enli & Rosenberg 2018).

Vaikka jokainen aineiston tutkimus keskittyi sosiaalisen median ja poliittisen luottamuksen suhteeseen, oli tutkimuksilla erilaisia painopisteitä ja fokuksia, jotka antavat analyysiin monipuolisempia näkökulmia. Tutkimuksissa keskiöön nostettuja teemoja oli polarisaatio, disinformaatio ja muu harhaanjohtava sisältö sekä politiikan toimijoiden näkyvyys ja esiintyminen sosiaalisessa mediassa.

4.1 Polarisaatio

Sekä ideologinen että affektiivinen polarisaatio ovat merkittävässä roolissa liberaalidemokraattisten järjestelmien toiminnalle. Aineiston tutkimukset osoittivat, että niin

poliittisella luottamuksella kuin sosiaalisen median käytöllä on rooli polarisaation vahvistajana tai heikentäjänä (Remoortere & Vliegenthart 2025; Koivula ym. 2021). Yhtäältä tuloksista voitiin havaita vastavuoroisuutta, joka viittaa siihen, että myös polarisaatio saattaa potentiaalisesti vaikuttaa itse luottamukseen (Verboord ym. 2025).

Koivulan ym. (2021) tutkimustulokset Suomesta kuvailevat luottamuksen ja sosiaalisen median merkitystä polarisaation kehitykseen; tutkimuksessa identifioitiin kaksi erilaista ihmisryhmää koskien sosiaalisen median aktiivista poliittista käyttöä, joiden poliittinen luottamus oli määrältään päinvastaiset. Yhdellä ryhmistä poliittinen luottamus oli vakaata, ja he osallistuivat aktiivisesti virallisiin vaikuttamisen tapoihin äänestämällä, kun taas toisella ryhmällä poliittinen luottamus oli alhaista, ja he jättivät kokonaan äänestämättä. Usein jälkimmäiselle joukolle sosiaalinen media toimii juuri vaihtoehtoisen osallistumisen ja toiminnan kenttänä. Tutkimuksessa painotettiin, että poliittinen luottamus saattaa osin selittää poliittisen keskustelun polarisaatiota siksi, että sosiaalisessa mediassa käytävässä keskustelussa juuri nämä kaksi hyvin vastakkaista poliittista näkökulmaa edustavat ryhmät ovat usein varsin vahvasti esillä. Lisäksi tutkijat huomauttavat, että nämä kaksi sosiaalisessa mediassa aktiivisinta ryhmää edustavat luultavammin myös hyvin erilaisia ideologioita, joka saattaa mahdollisesti vahvistaa sosiaalisen median keskustelujen kiivautta. (Koivula ym. 2021).

Erityisesti länsimaissa havaitun kulttuurisen vastareaktion (eng. cultural backlash) ilmiö kietoutuu myös tiukasti yhteen polarisaation kanssa. Verboordin ym. (2025) tutkimuksessa median ja luottamuksen yhteyksiä tutkittiin juuri tämän ilmiön kautta. Kulttuurinen vastareaktio viittaa ilmiöön, jossa usein perinteisiä arvoja kannattavat reagoivat vahvasti ja jopa radikaalisti nopeisiin, usein progressiivisiin yhteiskunnallisiin kehityskulkuihin. Tutkijat havaitsivat institutionaalisen tyytyväisyyden sekä sosiaalisen median käytön uutislähteenä olevan negatiivisesti yhteydessä luottamukseen. Progressiivisliberaalit arvot olivat yhteydessä korkeampaan luottamukseen, joka osittain viittaa vahvan konservatismiin mahdollisesti altistavan epäluottamuksen kierteelle sosiaalisessa mediassa. Toisaalta erityisesti poliittinen maltillisuus oli positiivisesti yhteydessä luottamukseen, viitaten tutkijoiden mukaan polarisaation vähentämisen tärkeyteen poliittisen luottamuksen vahvistamisessa. (Verboord ym. 2025).

Remoorteren ja Vliegenthartin (2025) Alankomaiden vuoden 2023 parlamenttivaalien aikana toteutetussa tutkimuksessa havaittiin, että korkeampi poliittinen luottamus vaikutti

matalampaan affektiivisen polarisaation määrään. Mielenkiintoinen tulos oli kuitenkin myös se, että samaa vuorovaikutussuhdetta ei löydetty vastakkaiseen suuntaan. Tämä tarkoittaa, että vaikka tutkimuksessa affektiivinen polarisaatio näyttäytyi matalan poliittisen luottamuksen seurauksena, ei sille löytynyt vastaavaa näyttöä vaikuttavana tekijänä luottamuksen muodostumiseen. Tämä havainto olin osin ristiriidassa Verboordin ym. (2025) analyysiin, sillä tutkijoiden mukaan havainto implikoi, että puolueiden välinen affektiivinen polarisaatio ei välttämättä vaikuta laajempaan poliittiseen luottamukseen yhtä vahvasti kuin on ajateltu. Lisäksi tutkimuksessa kuitenkin osoitetaan, että sosiaalisen median käyttö on yhteydessä niin epävakaampaan luottamukseen kuin polarisaation määrään, joka voi olla varsin suuri riskitekijä erityisesti aggressiivisten vaalikampanjoiden aikana tai informaatiovaikuttamisen lisääntyessä. (Remoortere & Vliegthart 2025.)

4.2 Disinformaatio ja muu harhaanjohtava sisältö

Luottamuksen kannalta valeuutisten ja disinformaation leviäminen on sosiaalisen median aikakauden merkittävimpiä ongelmia. Erityisesti sosiaalisen median kuplautuminen aiheuttaa kaikukammioita, joissa disinformaation leviäminen saattaa olla hyvinkin laaja-alaista ja syvälle juurtunutta. Aineistossa disinformaatiota käsiteltiin sekä harhaanjohtavien uutisotsikoiden että salaliittoteorioiden kautta. Tutkimuksen tuloksissa nousi muun muassa disinformaation olevan erityisen korkeaa juuri yksilötasolla verrattuna koko väestöön, jonka voidaan nähdä havainnollistavan juuri kulpautumisen ilmiötä (Zimmermann & Kohring 2019). Lisäksi disinformaation havaittiin olevan yhteydessä poliittiseen luottamukseen, joskin tulokset olivat osin epäselviä (Zimmerman & Kohring 2019; Mrva & Szabó 2025). Esille nousi etenkin valtioiden sisäisen poliittisen ja sosiokulttuurisen kontekstin vahva merkitys yhteyden suuntaan ja vahvuuteen (Mrva & Szabó 2025, Daminov 2024).

Zimmermannin ja Kohringin (2019) Saksan 2017 parlamenttivaalien yhteydessä, kahden kuukauden aikavälillä toteutetussa pitkittäistutkimuksessa tutkittiin disinformaation, erityisesti valeuutisten ja poliittisen luottamuksen välisiä vuorovaikutussuhteita. Tulokset osoittivat disinformaation olevan negatiivisesti yhteydessä sekä uutisiin että poliittiseen järjestelmään kohdistuvaan luottamukseen. Yhteys niin ikään osoitti, että matalampi luottamus uutisiin sekä poliittiseen järjestelmään oli yhteydessä suurempaan alttiuteen uskoa disinformaatioon tai valeuutisiin. Tämä yhteys kiinnittyi myös osin konkreettiseen poliittiseen

osallistumiseen. Tutkimuksessa suurin osa kyselyihin vastanneista äänestivät samaa puoluetta, jota suunnittelivat ensimmäisessä kyselyssä äänestävänsä, mutta erityisesti johtavan hallituspuolueen CDU:n äänestäminen oli yhteydessä disinformaation vaikutuksiin. CDU-puolueen äänestämisestä siirryttiin disinformaation uskomisen myötä etenkin äärioikeistoa edustavan AfD:n leiriin, sekä myös osin yllättävästi toisen hallituspuolueen, sosiaalidemokraattisen SPD-puolueeseen. Lisäksi tutkimuksessa selvisi, että vaikka altistuminen disinformaatiolla oli yleiseltä tasoltaan suhteellisen matalaa, yksilötason altistuminen saattoi olla hyvinkin korkeaa, joka ilmentää tutkimuskirjallisuudessa todettua sosiaalisen median kuplautumisen ja kaikukammioiden ilmiötä. (Zimmermann & Kohring 2019.)

Valeuutisten ohella salaliittoteorioita voidaan pitää yhtenä varsin merkittävänä osana disinformaation laajalle levittäytynyttä kenttää. Mrva ja Szabó (2025) tarkastelivat tutkimuksessaan disinformaatiota sosiaalisessa mediassa leviävien salaliittoteorioiden näkökulmasta. Vaikka perinteiset salaliittoteoriat ovatkin hyvin vanha ilmiö, tutkijat esittävät salaliittoteoriat myös osittain uudistuneena ilmiönä. Niin sanottu ”uusi salaliittoteorisointi” (eng. new conspiracism) vaatii ainoastaan irrallista vallitsevien asiaintilojen kyseenalaistamista sekä tarkoituksenmukaista asioiden ja instituutioiden legitimizeetin horjuttamista. Tutkimuksessa vertailtiin sosiaalisen median käytön, institutionaalisen luottamuksen eri muotojen sekä salaliittoteorioihin uskomisen yhteyksiä kolmessa keski-Euroopan maassa, Tšekissä, Unkarissa ja Slovakiassa. Tulokset olivat osin ristiriitaisia, ja korostivat etenkin maakohtaisen kontekstin merkitystä. Kaikissa tarkastelluissa valtioissa sosiaalisen median käytöllä ja salaliittoteorioihin uskomisella löydettiin merkitsevä yhteys, mutta maat erosivat huomattavasti, kun tarkastelun alla oli salaliittoteorioiden uskomisen yhteydet institutionaaliseen luottamukseen. (Mrva & Szabó 2025.)

Vuorovaikutussuhde poliittiseen luottamukseen oli jokaisessa vertailun valtiossa erilainen; Tšekissä yhteys oli negatiivinen, Slovakiassa yhteys oli yllättävästi positiivinen, ja Unkarissa merkitsevää yhteyttä ei taas löydetty juuri lainkaan. Lisäksi Slovakiassa eri tilastomallit antoivat eriäviä tuloksia suhteessa yhteyden tilastolliseen merkitsevyyteen, joka viittaa myös sosiodemografisten tekijöiden vaikuttaneen tuloksiin. Tutkijat tulkitsevat tulosten viittaavan siihen, että poliittinen luottamus rakentuu laajalti myös hallituksen kannatuksen mukaan – näin ollen hallitukset tai poliitikot, jotka tukevat salaliittonarratiiveja, kuten esimerkiksi Slovakiassa, nauttivat poliittista luottamusta juuri heiltä, jotka uskovat salaliittoteorioihin. Tšekissä taas yhteys on päinvastainen, mutta salaliittonarratiiveja kannattavat tahot

edustavatkin lähinnä oppositiota, joka on linjassa tutkijoiden johtopäätöksiin maakohtaisen poliittisen kontekstin tärkeydestä. (Mrva & Szabó 2025.)

Myös Daminov (2024) kytkee Eurobarometrin dataan perustuvat tutkimustuloksensa disinformaatioon tutkiessaan eri mediatyyppien kuluttamisen ja poliittisen luottamuksen välisiä yhteyksiä useissa eri Euroopan maissa. Tutkimuksen päähavainto oli sosiaalisen median yhteys heikompaan poliittiseen luottamukseen, mutta lisäksi valtiokohtainen konteksti nousi jälleen esiin. Esimerkiksi etenkin Viron tapauksessa poikkeuksellisen vahva ja tilastollisesti erittäin merkitsevä negatiivinen yhteys sosiaalisen median käytön ja poliittisen luottamuksen välillä kertoo Daminovin mukaan mahdollisesta venäläisen vähemmistön kaikukammioiden sekä disinformaation vaikutuksesta. Kuitenkin kyseisessä tutkimuksessa yhteyttä disinformaatioon ei tarkasteltu tilastollisesti, joten tutkijan pohdinta on ainoastaan suuntaa antavaa, mutta kytkeytyy kuitenkin niin Mrvan ja Szabón (2025) tutkimustuloksiin kuin Zimmermannin ja Kohringin (2019) analyysiinkin.

4.3 Populismi ja poliitikkojen imago

Yksi erittäin mielenkiintoinen ja ajankohtainen aineistosta noussut tema oli poliitikkojen imago ja toiminta mediassa sekä näiden kytkökset populismiin. Populististen puolueiden vaalimenestys on kasvanut viime vuosina hurjaa tahtia, ja usein liikkeiden suosio on kiinnittynyt vahvasti niiden johtohahmoihin sekä sosiaalisen median vaikuttamiseen. Aineiston tutkimuksista kaksi tarkasteli poliittista luottamusta poliitikkoihin kohdistuvan luottamuksen näkökulmasta, joista kumpikin osoitti ensisijaisesti näyttöä siitä, että poliitikot nauttivat sosiaalisen median kautta enemmän luottamusta kuin perinteisen median kanavien kautta. Ihmiset luottavat poliitikkoihin erityisesti silloin, kun heidät mielletään ”aidoiksi” sekä pidettäviksi sosiaalisessa mediassa. (Enli & Rosenberg 2018; Starke ym. 2020.) Tuloksissa käy myös ilmi, miten aitouden performanssi politiikan kentällä kytkeytyy populististen liikkeiden suosioon – poliitikkojen ”itse tuotettu”, eritoten sosiaalisen median sisältö koettiin luotettavimmaksi, jota havainnoi myös populistipoliitikkojen nauttima korkeampi luottamus (Enli & Rosenberg 2018). Niin ikään poliitikkojen sosiaalisessa mediassa rakennetun mielekkään kuvan havainnoitiin myös olevan yhteydessä korkeamman tason diffuusiin poliittiseen luottamukseen (Starke ym. 2020).

Sosiaalisen median käyttö ja poliitikkojen kanssa vuorovaikuttaminen sosiaalisessa mediassa oli tutkimuksissa yhteydessä poliitikkojen positiivisempaan arviointiin ja luottamukseen (Enli & Rosenberg 2018; Starke ym. 2020). Enlin ja Rosenbergin (2018) Norjan kontekstissa tehdyssä tutkimuksessa selvisi, että poliitikot vaikuttivat luotettavimmilta juuri niiden median muotojen kautta, joissa heidän arvioidaan itse tuottavan julkaistavaa sisältöä. Näihin median muotoihin kuuluivat mielipidekirjoitukset, vaalien alla jaettavat mainoslehtiset sekä erityisesti sosiaalinen media. Toisaalta sellaiset median muodot, jossa poliitikot esiintyvät strukturoidussa kontekstissa, eräänlaisen välikäden kautta, kuten haastattelut sekä ajankohtais-/keskusteluohjelmat herättivät vähiten luottamusta. (Enli & Rosenberg 2018.) ”Aitouden” lisäksi poliitikkojen arvioituista luonteenpiirteistä juuri yleinen pidettävyys oli vahvimmin yhteydessä poliittiseen luottamukseen. Sosiaalisen median aktiivinen käyttö poliitikkojen seuraamiseen tai vuorovaikutukseen poliitikkojen kanssa lisäsi poliitikkojen positiivista vaikutelmaa, mutta pidettävyyden lisäksi juurikaan muut politiikan kannalta varsin tärkeät ulottuvuudet, kuten hyväntahtoisuus, johtajuus tai reagointikyky jäivät kuitenkin yhteyksiltään huomattavasti vähemmän merkittäviksi. Vaikka nämä kuitenkin olivat jossain määrin suoraan yhteydessä pelkkään poliittiseen luottamukseen, sosiaalisen median vaikutuksen määrällinen ero oli varsin suuri määrittävä tekijä. (Starke ym. 2020.)

Pidettävyyden ja aitouden kysymys linkittyy suoraan populismiin, ja laajempaan poliittiseen luottamukseen. Poliitikkojen imago ”aitona”, osana ”tavallista kansaa” herätti luottamusta, ja samalla luotettavimmiksi poliitikoiksi arvioitiin pääosin merkittäviä populistipoliitikoita, Norjan kontekstissa myös etenkin naisia (Enli & Rosenberg 2018). Starcken ym. (2020) tutkimuksessa löydettiin vahvin yhteys laajempaan poliittiseen luottamukseen etenkin juuri poliitikkojen sosiaalisen median imagon mielekkyyden arvion kautta, joka osoittaa, että sosiaalisella medially on osansa myös poliittisen luottamuksen rakentajana. Samalla tulos vahvistaa havaintoja sosiaalisen median roolista populistipoliitikkojen nousussa valtaan ympäri maailmaa. Mrvan ja Szabón (2025) tutkimustulokset salaliittoteorioihin uskomisen ja poliittisen luottamuksen välillä voidaan myös tulkita osin ilmentävän samanlaista ilmiötä. He arvioivat, että jos vallassa olevat poliitikot tai poliittiset toimijat aktiivisesti ylläpitävät salaliittoteorioita, kuten esimerkiksi Slovakian johdossa tutkimuksen aikana olevat vahvasti populistiset puolueet, heidän kannattajansa voivat tällöin paradoksaalisesti yhtäältä uskoa instituutioihin kohdistuviin salaliittoteorioihin sekä kokea luottamusta poliittisiin instituutioihin (Mrva & Szabó 2025, 307).

5 Mediaympäristöllä on merkitystä

Kenties keskeisimpiä havaintoja aineiston tutkimuksissa oli eri mediatyyppien väliset erot suhteessa poliittiseen luottamukseen (Kiratli 2023; Daminov 2024; Remoortere & Vliegenthart 2025; Enli & Rosenberg 2018; Verboord ym. 2025). Yksilöt valikoivat itse omien tietojen ja kokemuspohjaisten arviointiensa mukaan, mitkä mediat ovat luotettavia ja turvautuvat niihin informaation saamiseen (Enli & Rosenberg 2018). Tämä valikointi saattaa kuitenkin vaikuttaa poliittiseen luottamukseen. Perinteisen median kanavat olivat pääosin tutkimuksissa positiivisesti yhteydessä korkeampaan poliittiseen luottamukseen verrattuna sosiaalisen median kautta saatuihin uutisiin ja sisältöön. Perinteisen median muodoista vain videomuotoinen uutismedia oli yhteydessä heikompaan luottamukseen (Verboord 2025). Sosiaalinen media oli taas vahvimmin yhteydessä epäluottamukseen poliittisia järjestelmiä kohtaan, vaikka yhteydet olivatkin kontekstisidonnaisia (Kiratli 2023; Daminov 2024; Remoortere & Vliegenthart 2025; Verboord ym. 2025; Mrva & Szabó 2025).

Lisäksi maakohtaisen sosiokulttuurisen kontekstin sekä jopa internetinfrastruktuurin havaittiin olevan yhteydessä poliittisen luottamuksen muodostumiseen (Kiratli 2023; Mrva & Szabó 2025). Esimerkiksi Kiratlin (2023) Euroopan Unioniin kohdistuvaa luottamusta tarkastelevassa eri maita vertailevassa tutkimuksessa nopeampi internet ja laajakaista olivat yhteydessä heikompaan poliittiseen luottamukseen. Alueilla, jossa vuorostaan on heikompi nettiyhteys, poliittinen luottamus oli korkeampaa. Nämä löydökset havainnollistavat sosiaalisen median korkeamman käyttöasteen ja nopeamman informaatiotulvan mahdollisesti vaikuttavan heikentävästi poliittiseen luottamukseen.

5.1 Perinteinen media luottamuksen vahvistajana?

Tutkimukset osoittivat, että perinteinen media on pääosin positiivisesti yhteydessä poliittiseen luottamukseen; kuitenkin eri perinteiseksi mediaksi luokitellut median muodot saivat tutkimuksissa vaihtelevia tuloksia. Tutkimuksissa perinteiseksi mediaksi luokiteltiin muun muassa lehdistö ja sanomalehdet, radio, televisio ja ajankohtaisohjelmat sekä perinteisten uutismedioiden verkkosisältö. (Verboord ym. 2025; Remoortere & Vliegenthart 2025; Daminov 20224; Kiratli 2023; Enli & Rosenberg 2018.) Erityisesti vanhemmat ihmiset luottivat perinteiseen mediaan (Enli & Rosenberg 2018) Kuitenkin yhteys perinteisen median ja poliittisen luottamuksen välillä näyttäytyi pääosin vain, kun tarkastelussa oli laajempi,

poliittisia instituutioita ja järjestelmää kohdistuva luottamus. Kun tarkastelussa oli luottamus poliitikoihin, ihmiset arvioivat poliitikot vähemmän luotettaviksi juuri perinteisessä mediassa (Enli & Rosenberg 2018).

Tutkimuksissa usein neutraaleiksi mielletyt uutismediat, kuten perinteinen lehdistö ja julkinen televisio olivat mediamuodoista useimmiten positiivisesti yhteydessä poliittiseen luottamukseen (Verboord 2025; Daminov 2024; Kiratli 2023). Osassa tutkimuksissa kuitenkin perinteiset median muodot eivät olleet juuri lainkaan yhteydessä poliittiseen luottamukseen. Yhteyden puute löytyi niin radion, television kuin sanomalehtienkin kohdalla (Daminov 2024; Kiratli 2023). Yhteyksien puute saattaa myös kertoa siitä, että uutismedioita ei käytetä yksinomaan politiikan seurantaan, sillä tutkimuksissa ei juurikaan tarkennettu uutismediassa katsottua sisältöä. Kokonaisuudessaan perinteisen uutismedian korkeammat julkaisukriteerit saattavat siis yhä vaikuttaa siihen, että sitä kautta saatu tieto koetaan luotettavammaksi sekä neutraalimmaksi. Yhtäältä jos uutismedia koetaan luotettavaksi, saattaa tämä luottamus jakautua myös muihin julkisiin instituutioihin. Perinteiset uutismediat ovat lisäksi vähemmän interaktiivisia median muotoja, joka saattaa laajentaa sitä uutisten kirjoa, jolle lukija tai katsoja altistuu. (Daminov 2024; Kiratli 2023.)

Tutkimuksissa nousi myös esiin videomuotoisen uutismedian olevan yhteydessä heikompaan poliittiseen luottamukseen, viitaten osin ”*videomalaise*”-teorian (Avery 2009) suuntaan. Vaikka aiempaa kirjallisuutta vastaan televisio oli tutkimuksissa pääosin yhteydessä korkeampaan poliittiseen luottamukseen, videoalustoilla kulutetut uutiset olivat yhteydessä heikkoon luottamukseen instituutioita kohtaan ja taas televisiossa näytetyt talk show -tyyppisen ajankohtaisohjelmat heikompaan luottamukseen poliitikkoja kohtaan (Verboord ym. 2025; Enli & Rosenberg 2018). Videoalustat toimivat internetin toimintalogiikan mukaisesti, ja usein siksi niissä toimivat uutismediat tyypistävät uutisia ja ajankohtaisia tapahtumia lyhyeen ja säväyttävämpään muotoon, joka saattaa siis vaikuttaa luottamukseen.

Perinteisen median voidaan siis tulkita osin yhä ylläpitävän jonkinasteista luottamusta poliittisiin instituutioihin. Perinteisen median eri muotojen pääasiallinen käyttö oli yhteydessä niin valtiollisiin poliittisiin instituutioihin kuin Euroopan Unioniin (Verboord ym. 2025; Remoortere & Vliegthart 2025; Daminov 20224; Kiratli 2023). Kuitenkin poliitikoihin kohdistuvaa luottamusta perinteinen media ei kasvattanut, vaan pikemminkin heikensi (Enli & Rosenberg 2018). Perinteisen median strukturoitu tapa esittää informaatiota siis legitimoii demokraattisia toimintatapoja, mutta saattaa saada itse poliitikot ja poliittiset toimijat

näyttämään liian laskelmoivilta. Tämä voidaan kuitenkin tulkita osin positiivisesti, sillä perinteisen median kautta muodostuva poliittinen epäluottamus ei kohdistu koko järjestelmään, vaan yksittäisiin toimijoihin.

5.2 Sosiaalinen media luottamuksen horjuttajana?

Sosiaalinen media näyttäytyi tutkimuksessa olevan luottamusta horjuttava tekijä, mutta vuorovaikutussuhteet eivät kuitenkaan olleet täysin yksiselitteisiä, vaan usein vahvasti kontekstisidonnaisia. Remoorteren ja Vliegenthartin (2025) Alankomaissa toteutetussa tutkimuksessa havaittiin, että sosiaalisen median käyttö oli yhteydessä epävakaampaan poliittiseen luottamukseen. Myös eri maita vertailevien tutkimusten tuloksissa nousi esille, että sosiaalisen median käyttö oli yhteydessä heikompaan institutionaaliseen luottamukseen (Verboord ym. 2025; Daminov 2024). Daminovin (2024) vuoden 2020/2021 Eurobarometrin dataan perustuvasta tutkimuksesta voidaan havaita sosiaalisen median ja poliittisen luottamuksen välillä makrotason negatiivinen yhteys, joka on merkitsevä erityisesti silloin, kun sosiaalista mediaa käytetään pääasiallisena uutislähteenä. Verboordin ym. (2025) tutkimuksessa sosiaalisen median käytön seurauksena taas painottui erityisesti luottamuksen heikkeneminen mediaa kohtaan instituutiona, joka on aiemman tutkimuksen mukaisesti yhteydessä myös poliittiseen luottamukseen. Kuitenkin itse poliitikkoihin kohdistuvaa luottamusta sosiaalinen media vaikutti vahvistavan (Starke ym. 2020; Enli & Rosenberg 2018), joka on täysin päinvastainen tulos verrattuna perinteisen median vaikutuksiin.

Lähes poikkeuksetta tutkimuksissa nostettiin esille sosiaalisen median aiheuttama kaikukammioiden ja informaatiokuplien riski. Vaikka useassa maassa poliittisen luottamuksen tason todettiin olevan yhä kohtuullinen tai jopa erinomainen, tutkimuksissa huomataan erityisesti epäluottamuksen noidankehien muodostuvan suhteellisen pienillä ja spesifeillä, valmiiksi epäluuloisilla ryhmillä (Zimmermann & Kohring 2020). Suurin ennustaja matalalle poliittiselle luottamukselle oli sosiaalisen median pääasiallinen käyttö uutislähteenä (Daminov 2024; Kiratli 2023). Tämä kytkeytyy siihen, että epäluottavat asenteet saattavat johtaa vaihtoehtoisen informaation etsintään sosiaalisen median alustoilta joka vuorostaan lietsoo epäluottamusta (Zimmermann & Kohring 2020). Myös Koivula ym. (2021) havainnoivat, että ihmiset, joilla havaittiin jo valmiiksi matala poliittinen luottamus käyttävät myös useammin sosiaalista mediaa poliittisen osallistumisen kanavana. He analysoivat, että

tämä havainto on osa noidankehää, jossa epäluottavat kansalaiset luovat uutta epäluottamusta kylvävää sisältöä, joka taas vetää puoleensa niitä ihmisiä, jotka kokevat epäluottamusta poliittiseen järjestelmään. Nämä havainnot tukevat vahvasti teorioita poliittisen luottamuksen noidankehien muodostumisesta (Bertsou 2019; Sztompka 1998). Lisäksi demokraattisia järjestelmiä vastaan epäluuloa lietsovien populistipoliitikkojen nauttima korkeampi luottamus juuri sosiaalisen median välityksellä yhä havainnollistaa, miten poliittinen luottamus on avainasemassa demokraattisten järjestelmien ylläpitämiseen (Starke ym. 2020; Enli & Rosenberg 2018).

Sosiaalisen median kenttä on monipuolistunut hurjasti viime vuosikymmenen aikana, ja eri sosiaalisen median alustoja käytetään hyvin erilaisiin käyttötarkoituksiin. Kuitenkaan mikään aineiston tutkimuksista ei erotellut eri sosiaalisen median alustoja toisistaan, vaan tutkimuksissa mitattiin sosiaalisen median käytön yhteyksiä vain yleisellä tasolla, joka rajoittaa huomattavasti analyysien syvyyttä ja kokonaisvaltaisuutta. On hyvin todennäköistä, että eri somealustojen, kuten Instagramin, Facebookin, Tiktokin, tai X:n käyttöasteet ja -tavat eroaisivat toisistaan ja samalla vaikuttaisivat hieman eri tavoin tai vaihtelevin määrin poliittiseen luottamukseen tai epäluottamukseen.

6 Johtopäätökset

Tämän tutkielman tavoitteena oli kartoittaa, millaisia yhteyksiä tai vuorovaikutussuhteita aiempi tutkimuskirjallisuus tunnistaa sosiaalisen median ja poliittisen luottamuksen välillä. Lisäksi tavoitteena oli vertailla miten nämä vuorovaikutussuhteet eroavat perinteisen median ja poliittisen luottamuksen välisistä vuorovaikutussuhteista. Poliittinen luottamus on edellytys demokraattisten järjestelmien legitimitetin ylläpitämiseen, ja on tärkeää tarkastella, mitkä mekanismit mahdollisesti vaikuttavat sen heikkenemiseen. Sosiaalisen median rooli uutena informaatio- ja uutislähteenä on vaikuttanut kokonaisvaltaisesti ihmisten tapaan käsitellä tietoa ja olla toisten kanssa vuorovaikutuksessa, joka myös vaikuttaa käsityksemme yhteiskunnasta.

Kirjallisuuskatsaus osoitti, että sosiaalisen median ja poliittisen luottamuksen vuorovaikutussuhteet ovat moninaisia. Keskeisin havainto kuitenkin oli, että sosiaalinen media on osin negatiivisesti yhteydessä poliittisiin järjestelmiin kohdistuvaan luottamukseen. Sosiaalisella medially voidaan katsoa siis olevan heikentävä vaikutus poliittiseen luottamukseen, kun sitä käytetään mittavissa määrin tai pääasiallisena uutislähteenä. Tämä vuorovaikutussuhde oli yhteydessä lisäksi muun muassa polarisaatioon sekä disinformaatioon. Olennainen tuloksissa esiin tullut mekanismi sosiaalisen median ja poliittisen luottamuksen välillä oli sosiaalisen median algoritmien toimintalogiikka, joka johtaa herkästi informaatiokupliin. Tulokset osoittivat, että informaatiokupliin ja kaikukammioihin sosiaalisessa mediassa ajautuvat useimmiten sellaiset yksilöt, jotka ovat osoittaneet jo lähtökohtaisesti matalampaa poliittista luottamusta. Nämä havainnot tukevat varsin vahvasti luottamuksen noidankehän teoriaa, jossa poliittinen epäluottamus ruokkii itseään. Laajemmalla populaatiotasolla luottamuksen heikkeneminen sosiaalisen median vaikutuksesta oli kuitenkin usein myös hyvin kontekstisidonnaista, ja esimerkiksi valtiosisäinen sosiokulttuurinen tai poliittinen tilanne saattoi vaikuttaa yhteyksien vahvuuteen.

Toinen keskeinen havainto oli sosiaalisen median vaikutus siihen, millä tavoin poliitikkoja arvioidaan ja kuinka luotettavina he nähdään. Sosiaalisessa mediassa niin sanottu ”aitous” korostuu ja mahdollisesti ruokkii parasosiaalisia eli yksipuolisia ja kuviteltuja suhteita poliittisiin vaikuttajiin, jolloin he vaikuttavat luotettavammilta. Poliittiseen luottamukseen yhteydessä oli monen eri piirteen joukosta juuri pidettävyys, jonka merkitys korostui sosiaalisessa mediassa. Tuloksissa sosiaaliseen median vaikutukset kytkettyivät myös

populismiin, sillä mielekäs arviointi ja luottamus kohdistui juuri populistipoliitikoille. Havainnot viittaavat siis siihen, että sosiaalisessa mediassa huomiota herättävä poliittinen sisältö saattaa olla laajalti retoriikaltaan populistista ja mahdollisesti poliittisiin instituutioihin epäluottamusta lietsovaa.

Sosiaalisen median merkitys korostui aineistossa erityisesti verrattuna perinteiseksi mediaksi luokiteltuihin mediatyyppeihin. Vaikka epäluottamus perinteistä mediaa kohtaan on kasvanut jo pitkään, ei sillä kuitenkaan ole yhtä vahvoja liitoksia poliittiseen luottamukseen. Tulokset osoittivat, että perinteinen media on joko positiivisesti yhteydessä tai vaihtoehtoisesti sillä ei ole merkitsevää vaikutusta diffuusiin poliittiseen luottamukseen. Negatiivisesti se oli yhteydessä ainoastaan poliitikkoihin kohdistuvaan luottamukseen. Sosiaalisen median vuorovaikutussuhteet olivat päinvastaiset – sosiaalinen media heikensi diffuusialuottamusta, mutta vahvensi luottamusta yksittäisiin poliitikkoihin. Tulosten päinvastaisuus osin havainnollistaa sitä, miksi sosiaalisen median vaikutukset saatetaan nähdä demokratiaa horjuttavina, sillä demokraattisten järjestelmien perusta nojaa kansalaisten luottamukseen juuri poliittisten instituutioiden ja koko hallintajärjestelmän toimintakykyyn.

Vaikka tulokset viittaavat siihen, että sosiaalisen median kaikukammioiden kiihdyttämät epäluottamuksen noidankehät ovat laajalti marginaalinen ilmiö, on otettava huomioon laajempi medialuottamuksen ja poliittisen luottamuksen laskeva trendi. Sosiaalisen median negatiiviset vaikutukset poliittiseen luottamukseen korostuivat tutkimuksissa erityisesti silloin, kun sitä käytettiin pääasiallisena uutislähteenä, ja esimerkiksi huomattava osa nuorista sekä nuorista aikuisista tänä päivänä saa uutisensa päivittäin pääosin sosiaalisesta mediasta (STT 2026). Perinteisen median ja sosiaalisen median rajat ovat hämärtyneet yhä enemmän ja perinteisen uutismedian on ponnisteltava yhä enemmän sosiaalisen median kamppailussa kuluttajien huomiosta jatkuvan informaatiotulvan keskellä.

Generatiivisen tekoälyn eksponentiaalinen kehitys viime vuosina on yhä vaikeuttanut mediaympäristön navigointia ja disinformaation tunnistamista, jota hyödynnetään vahvasti poliittisiin tarkoituksiin sosiaalisessa mediassa. Samat toimintatavat ja -logiikat valuvat herkästi myös sosiaalisen median ulkopuolelle ja konkreettiseen päätöksentekoon populististen poliitikkojen voimalla. Esimerkiksi myös Suomessa Perussuomalaiset ovat alkaneet jo hyödyntää generatiivisen tekoälyn avulla luotuja provosoivia kuvia tulevan vuoden eduskuntavaalien kampanjointiin (Raivio 2026).

Erityisesti lapsiin ja nuoriin kohdistuva sosiaalisen median valtio- tai EU-tasoinen rajoittaminen on ollut jo pitkään puheissa, ja useat valtiot ovat jo asettaneet rajoituksia tai kieltoja nuorten sosiaalisen median käytölle. Tämä ei kuitenkaan poista ongelmaa, joka piilee suurien ylikansallisten teknologiayritysten sääntelyn puutteessa. Teknologia- ja somejättien liiketoiminta perustuu mainostoimintaan ja voittojen maksimointiin, jonka vuoksi algoritmit on suunniteltu mahdollisimman koukuttaviksi, joka taas lietsoo polarisaatiota, provosoivaa sisältöä, disinformaatiota sekä kaikukammioiden syntyä. Lisäksi suosittelualgoritmit on suunniteltu pohjattomiksi, joka maksimoi alustoilla käytetyn ajan. (Aridor, Jiménez-Durán, Levy & Song 2024.) Näiden alustojen sääntely olisi ensisijaisen tärkeää, mutta kuitenkin vaikeasti toteutettavaa, sillä teknologian kehitys on niin nopeatempoista ja globaaleja toimijoita koskeva byrokratia niin hidasta.

Tutkielmassani käsittelin kahta varsin monimutkaista muuttujaa, sosiaalisen median kulutusta ja poliittista luottamusta. Tämä on yksi syistä, jonka vuoksi tutkielmasta löytyy myös puutteita. Aineiston tutkimuksissa poliittinen luottamus operationalisoitiin useilla eri tavoilla riippuen tutkimusmenetelmästä, joka vaikeuttaa tulosten yhtenäisyyttä. Samoin median kulutusta mitattiin hyvinkin eri muuttujilla ja usein varsin epämääräisesti. Sosiaalisen median eri alustoja ei eroteltu missään aineiston tutkimuksessa, joka myös tuottaa ongelmia juuri sosiaalisen median roolin analyysiin. Olisi siis ehdottoman tärkeää löytää yhteneviä ja spesifejä mittareita niin median kulutuksen kuin poliittisen luottamuksen tutkimukseenkin. Lisäksi demografisten tekijöiden yhteyksien tutkiminen tarkemmin sosiaalisen median ja poliittisen luottamuksen interaktioon olisi tärkeää, sillä on selvää, että esimerkiksi koulutustausta, ikä ja sosioekonominen asema vaikuttaa luottamukseen.

Kirjallisuuskatsauksen tulokset myötäilivät laajalti samoja linjoja aiemman poliittisen luottamuksen ja massamedian tutkimuksen kanssa. Vaikka kuvaileva kirjallisuuskatsaus pystyy kartoittamaan tutkimuskenttää varsin kokonaisvaltaisesti, sen rajoitteita on erityisesti aineiston pienempi koko sekä systemaattisuuden puute. Kuitenkin syntetisoiva tutkimusote antoi laajamittaisen kuvan siitä, miten juuri sosiaalinen media kietoutuu epäluottamuksen kehämäiseen luonteeseen ja täten demokratian edellytysten horjumiseen.

Tutkimuskirjallisuuden kenttä on monitieteinen ja laaja-alainen, ja se vaatii yhä enemmän huomiota nopeiden yhteiskunnallisten ja teknologisten muutosten myllerryksessä.

Lähteet

- Ahmmad, M., Shahzad, K., Iqbal, A., & Latif, M. (2025). Trap of Social Media Algorithms: A Systematic Review of Research on Filter Bubbles, Echo Chambers, and Their Impact on Youth. *Societies*, *15*(11), 301. <https://doi.org/10.3390/soc15110301>
- Aridor, G., Jiménez-Durán, R., Levy, R., & Song, L. (2024). The Economics of Social Media. *Journal of Economic Literature*, *62*(4), 1422–1474. <https://doi.org/10.1257/jel.20241743>
- Avery, J. M. (2009). Videomalaise or Virtuous Circle?: The Influence of the News Media on Political Trust. *The International Journal of Press/Politics*, *14*(4), 410–433. <https://doi.org/10.1177/1940161209336224>
- Bäck, M. (2019). Sosiaalisen luottamuksen merkitys ja yhteys poliittiseen luottamukseen. Teoksessa Bäck, M., & Kestilä-Kekkonen, E. (toim.), *Poliittinen ja sosiaalinen luottamus. Polut, trendit ja kuulut*. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2019(31).
- Bargain, O., & Aminjonov, U. (2020). Trust and compliance to public health policies in times of COVID-19. *Journal of Public Economics*, *192*, 104316. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2020.104316>
- Bargsted, M., Ortiz, C., Cáceres, I., & Somma, N. M. (2023). Social and Political Trust in a Low Trust Society. *Political Behavior*, *45*(4), 1401–1420. <https://doi.org/10.1007/s11109-021-09762-2>
- Bertsou, E. (2019). Rethinking political distrust. *European Political Science Review*, *11*(2), 213–230. <https://doi.org/10.1017/S1755773919000080>
- Bode, L. (2016). Political News in the News Feed: Learning Politics from Social Media. *Mass Communication and Society*, *19*(1), 24–48. <https://doi.org/10.1080/15205436.2015.1045149>
- Boucek, F. (2010). The Least Worst Option? The Pros and Cons of Coalition Government. *Political Insight*, *1*(2), 48–51.
- Bowler, S., & Carpiano, R. M. (2026). Political context and COVID-19 vaccine hesitancy in the European Union: Populism, government trustworthiness, and policy. *European Journal of Public Health*, *36*(1), 228–235. <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckaf193>

- Cinelli, M., De Francisci Morales, G., Galeazzi, A., Quattrociocchi, W., & Starnini, M. (2021). The echo chamber effect on social media. *PNAS*, *118*(9).
<https://doi.org/10.1073/pnas.2023301118>
- Council of the European Union. (2025). *Prospects for 2026: What others are saying*.
https://www.consilium.europa.eu/media/rk0jelnp/2026_2005_prospects_art_web.pdf
- Devine, D. (2024). Does Political Trust Matter? A Meta-analysis on the Consequences of Trust. *Political Behavior*, *46*(4), 2241–2262. <https://doi.org/10.1007/s11109-024-09916-y>
- Harjumaa, M. (2026). Itävalta kieltää somen alle 14-vuotiailta. *Yle Uutiset* (27.3.2026).
<https://yle.fi/a/74-20217717>
- Helberger, N., Karppinen, K., & D'Acunto, L. (2018). Exposure diversity as a design principle for recommender systems. *Information, Communication & Society*, *21*(2), 191–207. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2016.1271900>
- Jones, W. E. (2023). Post-Trust, Not Post-Truth. *Critical Review*, *35*(1–2), 63–93.
<https://doi.org/10.1080/08913811.2023.2240148>
- Kestilä-Kekkonen, E., & Vento, I. (2019). Poliittinen luottamus – käsitteet, teoriat ja mittaaminen. Teoksessa Bäck, M., & Kestilä-Kekkonen, E. (toim.), *Poliittinen ja sosiaalinen luottamus. Polut, trendit ja kuulut*. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2019(31).
- Korvela, P.-E., & Vento, I. (2021). Luottamuksen kääntöpuoli. *Politiikka*, *63*(1).
<https://doi.org/10.37452/politiikka.97361>
- Koskinen, M. (2026). Sitra: Somekeskustelun taso on niin huono, että se on uhka demokratialle. *Yle Uutiset* (10.3.2026). <https://yle.fi/a/74-20214134>
- Kouvo, A. (2014). Luottamuksen lähteet: Vertaileva tutkimus yleistynyttä luottamusta synnyttävistä mekanismeista. Turun yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-5715-6>
- Laitsou, E., Katsianis, D., Xenakis, A., & Gerogiannis, V. C. (2025). Pacing the digital decade: Digital evolution and its impact on human well-being. *Telecommunications Policy*, *49*(1). <https://doi.org/10.1016/j.telpol.2024.102868>

- McCombs, M. (1977). Agenda setting function of mass media. *Public Relations Review*, 3(4), 89–95. [https://doi.org/10.1016/S0363-8111\(77\)80008-8](https://doi.org/10.1016/S0363-8111(77)80008-8)
- McCombs, M., & Valenzuela, S. (2020). 1 – Influencing Public Opinion. Teoksessa *Setting the Agenda: Mass Media and Public Opinion*. John Wiley & Sons.
- Newton, K. (2017). Political trust and the mass media. Teoksessa Zmerli, S., & van der Meer, T. W. (toim.), *Handbook on Political Trust* (s. 353–372). Edward Elgar Publishing.
- Putnam, R. D. (1995). Bowling Alone: America’s Declining Social Capital. *Journal of Democracy*, 6(1), 65–78. <https://doi.org/10.1353/jod.1995.0002>
- Putnam, R. D. (2000). Technology and Mass Media. Teoksessa *Bowling Alone: the collapse and revival of American community* (s. 216–246). Simon & Schuster.
- Raivio, P. (2026). Perussuomalaisten tekoälykuvassa on hunnutettu lapsi luokassa – kansanedustaja: Ei vääristä todellisuutta. *Yle Uutiset* (2.5.2026). <https://yle.fi/a/74-20223458>
- Robbins, B. G. (2016). What is Trust? A Multidisciplinary Review, Critique, and Synthesis. *Sociology Compass*, 10(10), 972–986. <https://doi.org/10.1111/soc4.12391>
- Scheufele, D. A., & Tewksbury, D. (2007). Framing, Agenda Setting, and Priming: The Evolution of Three Media Effects Models. *Journal of Communication*, 57(1), 9–20. <https://doi.org/10.1111/j.0021-9916.2007.00326.x>
- Simonen, J., Westinen, J., Pitkänen, V., & Heikkilä, A. (2021). *Luottamusta ilmassa, mutta kuinka paljon? Eri sukupolvien luottamus yhteiskunnan instituutioihin*. Helsinki: E2 Tutkimus.
- Son, J., & Feng, Q. (2019). In Social Capital We Trust? *Social Indicators Research*, 144(1), 167–189. <https://doi.org/10.1007/s11205-018-2026-9>
- STT. (2026). Kyselytutkimus: Aiempaa useampi nuori seuraa uutisia nyt päivittäin. *Yle Uutiset* (2.2.2026). <https://yle.fi/a/74-20207705>
- Suhonen, P. (1999). Yleinen mielipide yhteiskuntatieteellisenä käsitteenä. *Politiikka*, 41(1). <https://journal.fi/politiikka/article/view/151254>

- Sztompka, P. (1998). Trust, Distrust and Two Paradoxes of Democracy. *European Journal of Social Theory*, 1(1), 19–32. <https://doi.org/10.1177/136843198001001003>
- Sztompka, P. (1999). *Trust: A Sociological Theory*. Cambridge University Press.
- Tapiola, P. (2026). Turkki hyväksyi lain, joka kieltää sosiaalisen median käytön alle 15-vuotiailta. *Yle Uutiset* (24.4.2026). <https://yle.fi/a/74-20222519>
- Vilkka, H., & Art House, kustantaja. (2024). *Kirjallisuuskatsaus metodina, opinnäytetyön osana ja tekstilajina*. Art House. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-884-944-8>
- Vosoughi, S., Roy, D., & Aral, S. (2018). The spread of true and false news online. *Science*, 359(6380), 1146–1151. <https://doi.org/10.1126/science.aap9559>
- Westinen, J., & Sipinen, J. (2025). Oikeutettu odotus ja petetty lupaus? *Politiikka*, 67(1), 3–6. <https://doi.org/10.37452/politiikka.164088>

Liitteet

Liite 1. Tutkimusaineisto

- Daminov, I. (2024). Relationship between the type of media consumption and political trust in the European Union: Evidence from the 94th Eurobarometer 2020/2021 Survey. *Communication and the Public*, 9(3), 295–310. <https://doi.org/10.1177/20570473241256484>
- Enli, G., & Rosenberg, L. T. (2018). Trust in the Age of Social Media: Populist Politicians Seem More Authentic. *Social Media + Society*, 4. <https://doi.org/10.1177/2056305118764430>
- Kiratli, O. S. (2023). Social Media Effects on Public Trust in the European Union. *Public Opinion Quarterly*, 87(3), 749–763. <https://doi.org/10.1093/poq/nfad029>
- Koivula, A., Malinen, S., & Saarinen, A. (2021). The voice of distrust? The relationship between political trust, online political participation and voting. *Journal of Trust Research*, 11(1), 59–74. <https://doi.org/10.1080/21515581.2022.2026781>
- Mrva, M., & Szabó, T. (2025). Conspiracy Theories, Social Media, and Trust in Institutions in Three Central European Countries. *Sociologia*, 57(4), 291–324. <https://doi.org/10.31577/sociologia.2025.57.4.11>
- Remoortere, A. V., & Vliegthart, R. (2025). Affective polarization and political (dis)trust: Investigating their interconnection and the moderating role of (social) media use. *European journal of communication (London)*, 40(5), 522–539. <https://doi.org/10.1177/02673231251370866>
- Starke, C., Marcinkowski, F., & Winterlin, F. (2020). Social Networking Sites, Personalization, and Trust in Government: Empirical Evidence for a Mediation Model. *Social Media + Society*, 6(2). <https://doi.org/10.1177/2056305120913885>
- Verboord, M., Janssen, S., Kristensen, N. N., & Marquart, F. (2025). Institutional Trust and Media Use in Times of Cultural Backlash: A Cross-National Study in Nine European Countries. *The International Journal of Press/Politics*, 30(3), 752–774. <https://doi.org/10.1177/19401612231187568>

Zimmermann, F., & Kohring, M. (2020). Mistrust, Disinforming News, and Vote Choice: A Panel Survey on the Origins and Consequences of Believing Disinformation in the 2017 German Parliamentary Election. *Political Communication*, 37(2), 215–237.
<https://doi.org/10.1080/10584609.2019.1686095>